

Alternatif Bakım

Çatışma, afet veya nüfusun yerinden edilmesi nedeniyle veya ekonomik veya sosyal nedenlerle ebeveynlerinden ve ailelerinden ayrılan çocuklar acil durumlarda daha fazla şiddet, suistimal ve sömürü riski altındadır. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de (Madde 7) tanındığı üzere tüm çocukların ebeveynlerini bilme ve ebeveynleri tarafından bakılma hakkı vardır. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, geçici veya kalıcı olarak aile ortamından yoksun kalan veya yüksek yararı gereği bu ortamda bırakılmayan çocuğun Devletten özel koruma ve yardım görme hakkına sahip olmasını gerektirmektedir (Madde 20).

Psikolojik, bilişsel ve fiziksel gelişimlerini tamamlamaları için çocukların güvenli bir aile ortamında yetişmeleri esastır. En iyi durumda, alternatif bakım aile bireylerinin izi sürülürken ve çocuklar aile üyeleri ile yeniden birleştirilinceye kadar sadece geçici bir tedbir olarak gereklidir. Alternatif bakım ihtiyacı olan kız ve erkek çocuklarının görüşleri yüksek yararlarına uygun bakım düzenlemelerinin saptanmasında dikkate alınmalıdır.

Tüm çocuklar ve gençler potansiyellerini tamamiyle teşvik eden **destekleyici, koruyucu ve şefkatli bir ortamda** yaşmalıdır. Ebeveyn bakımı olmayan veya yetersiz olan **çocuklar** böyle bir destekleyici ortamdan özellikle mahrum kalma riski altındadır.”

BM Genel Kurulu, Çocukların Alternatif Bakımına Yönelik Kılavuz İlkeler: 24 Şubat 2010

Kilit mesajlar

- Çocuğun yüksek yararı **alternatif bakım düzenlemelerine** ilişkin tüm kararlara kılavuzluk etmelidir.
- **Evde veya kurumsal bakım her zaman için son çare olmalıdır** ve sadece aile temelli bakım düzenlemeleri mümkün olmadığında veya aile temelli bakım çocuğun yüksek yararına olmadığında ve sadece mümkün olan en kısa süre için değerlendirilmelidir.
- Alternatif bakım **mevcut topluluk** bakım sistemleri **üzerine kurulmalıdır**.
- Alternatif bakım düzenlemelerine ilişkin **belirli standartlar ve usuller**, çocukların korumasını ve çocuklara zarar verilmemesini sağlamada hayati öneme sahiptir.
- Ebeveyn bakımından ve alternatif bakımdan yoksun çocuklar için **mevcut ulusal yasal çerçevenin** farkında olun.
- Alternatif bakım, aile bireylerinin izi sürülürken ve çocuklar aile üyeleri ile yeniden birleştirilinceye kadar **geçici bir tedbir olarak görülmelidir**.

Bu bilgilendirme notu saha operasyonları için önemli çocuk koruma konuları ile ilgili kısa bir referans notu olarak Uluslararası Koruma Bölümü'nün Çocuk Koruma Birimi tarafından hazırlanmıştır.

BMMYK'nın rolü nedir?

BMMYK ve ortakları uygun bakım düzenlemelerinin uygulandığını temin etmeli ve bu düzenlemelerin uygun ve çocuğun yüksek yararına olup olmadığını düzenli aralıklarla izlemelidir. Çocuğun yüksek yararı usulü refakatsiz ve ayrı düşmüş çocukları uygun alternatif bakım düzenlemeleri ile desteklemek için BMMYK'nın kilit koruma araçlarından birisidir. Refakatsiz ve ayrı düşmüş çocuklara yanısıra çocuğun zararına olan bakım koşullarından ayrılması gereken çocuklar da alternatif bakıma gereksinim duyabilir. Bu, olağanüstü durumlar için istisnai bir tedbirdir ve bunu tercihen ulusal çocuk koruma makamları ele almalıdır. Ulusal makamların bunu yapamadığı ya da yapmak istemediği durumlarda, BMMYK yüksek yarar belirlenmesi aracını ve belirlenen usulleri kullanarak çocuğu korumak için harekete geçmelidir. Son olarak, BMMYK ve ortakları, olumlu bakım düzenlemeleri altındaki çocuklar için kalıcı çözümler bulma sürecinde bu düzenlemelerin yerleştirme veya geri dönüşün ardından kesintiye uğramamasına dikkat etmelidir.

Kilit kavramlar

ALTERNATİF BAKIM: Alternatif bakım, biyolojik ebeveynleri olmayan bakım sağlayanlar tarafından çocuklara sağlanan bakımdır. Bu bakım resmi veya resmi olmayan bakım şeklini alabilir. Alternatif bakım düzenlemeleri arasında akraba bakımı, koruyucu aile bakımı, diğer aile temelli veya aile benzeri bakım yerleştirmeleri, evde bakım veya çocuklar için denetimli bağımsız yaşama düzenlemeleri olabilir. Acil durumlarda çocuk bakımı için geçici güvenli yerleri de kapsamaktadır.

REFAKATSİZ ÇOCUKLAR: Her iki ebeveyninden ve diğer akrabalarından ayrılan ve hukuki veya geleneksel olarak bakımından sorumlu bir yetişkin tarafından bakılmayan çocuklardır.

AYRI DÜŞMÜŞ ÇOCUKLAR: Her iki ebeveyninden veya önceki yasal veya geleneksel bakımından sorumlu kişilerden ayrı düşenlerdir fakat diğer akrabalarından ayrı düşmüş olmaları gerekmemektedir. Dolayısıyla bunlara diğer yetişkin aile üyelerinin eşlik ettiği çocuklar dâhildir.

BAKIMINDAN SORUMLU KİŞİ: İlle de hukuki sorumluluk anlamına gelmeyen, çocuğun kendisiyle birlikte yaşadığı ve çocuğa günlük bakım sağlayan kişidir. Mümkün olduğunca, çocuk günlük bakımını sağlayan kişide süreklilik olmalıdır. Bu kişinin ebeveyn rolü vardır fakat çocuk ile akrabalık ilişkisi olabilir veya olmayabilir ve çocuğun yasal vasisi olmayabilir. Çocuğun çocuk koruma görevlisi bakımından sorumlu kişi olmamalıdır.

AİLEN BİREYLERİNİN İZİNİN SÜRÜLMESİ VE BİRLEŞME: Çocuğun aile üyelerinin veya asli hukuki veya geleneksel olarak bakımından sorumlu kişilerin veya ebeveynleri kendisini arayan çocukların aranması ile çocuk ile ailenin veya önceki bakımından sorumlu kişilerin çocuğun uzun vadeli bakımının sağlanması ya da yeniden sağlanması için bir araya getirilme sürecidir. "İzinin sürülmesi" ifadesi genellikle tüm süreci kapsamak için kullanılır.

AİLE REİSİ ÇOCUK OLAN EV: Refakatsiz ve ayrı düşmüş çocukların "çocuk veya akran reisliğindeki evde"

Alternatif Bakım Türleri

Çocuğun alternatif bakım düzenlemelerini etkilemeye ilişkin tüm kararlar bireysel yüksek yararları değerlendirildikten sonra verilmelidir. Tüm durumlara uyan tek bir çözüm yoktur ve Devletin, toplumun ve ortakların rolü ile kapasitesi mevcut bakım seçeneklerini belirleyecektir. Fakat acil durum veya uzun süreli krizler gibi pek çok durumda ayrı düşmüş veya refakatsiz çocuklar kendiliğinden diğer topluluk üyeleri tarafından bakılmaktadır ve mevcut yerel düzenlemeleri değiştirmekten ziyade (aynı zamanda bu düzenlemelerin farkında olarak ve bu düzenlemeleri izleyerek) teşvik etmek ve desteklemek önemlidir.

Yaygın bazı bakım düzenlemeleri şunlardır:

KORUYUCU BAKIM: Çocuğun ailesi dışındaki bir ailede bakılması durumudur. Koruyucu bakım sıklıkla geçici bir düzenleme olarak anlaşılır ve çoğu durumda ebeveynler velayet haklarını ve sorumluluklarını tutarlar. Buna aşağıdakiler dâhil olabilir:

- (a) çocuğun bir aile veya çocuğun ailesi ile bağlantılı ya da bağlantılı olmayan başka bir ailenin bakımı altına alındığı gayri resmi koruyuculuk (veya kendiliğinden);
- (b) harici bir kuruluş tarafından yapılan bir düzenlemenin parçası olarak çocuğun bir ailenin bakımına verildiği resmi koruyuculuk (veya düzenlenmiş koruyuculuk).

Genel bir kural olarak, koruyuculuk ulusal mevzuat ve politikalara uygun olmalıdır. Çocuk koruma personeli mümkün ve çocuğun yüksek yararına olduğunda yerel makamları devreye sokmaya çalışmalıdır. Mülteci çocukların ev sahibi topluluk aileleri tarafından koruma altına alınmasından (veya evlat edinilmesinden) sakınılmalıdır.

AKRABA BAKIMI: Bir tür koruyucu bakım olan akraba bakımı çocuğun geniş ailesi veya çocuğun bildiği yakın aile dostları bünyesinde aile temelli bir bakımdır.

BAĞIMSIZ YAŞAMA: Ergen bir çocuğun veya ergen bir grup çocuğun bağımsız olarak yaşadığı bir yaşama düzenidir. Çocuklara ve ailelere gelişen kapasiteleri ve durumlarına uygun bakım seçenekleri sunulmasına ilişkin artan bir görüş birliği vardır. Daha büyük yaşta ki ergenler de yalnız başlarına veya yakın yaşta ki diğerleriyle yaşamak isteyebilir. Bağımsız yaşama düzenlemeleri izlenmelidir ve topluluğun bu çocukları desteklemedeki rolü hayati öneme sahiptir.

KURULUŞ BAKIMI (kurumsal bakım olarak da anılmaktadır): Aile temelli olmayan grup olarak sağlanan bakımdır. Yetiştirme yurtları, küçük grup evleri, transit/geçici bakım merkezleri, çocuk evleri, çocuk köyleri/kulübe tesisleri ve esasen bakım amaçları için ve çocuk evlerine alternatif olarak kullanılan yatılı okullar buna dâhildir. Kuruluş bakımı veya kurumsal bakım her zaman son çare olmalıdır; sadece aile temelli bakım düzenlemeleri mümkün olmadığında veya aile temelli bakım çocuğun yüksek yararına olmadığında uygundur.

GRUP BAKIMI: Çocukların aile evi gibi işletilen bir küçük grup evine yerleştirildiği bir kurumsal bakım türüdür; bu vasıta ile altı ila sekiz çocuk veya genç çocukların mensup olduğu toplum içindeki sürekli bakıcıların bakımındadır. Küçük grup bakımı aile temelli bakımla veya bağımsız yaşamın mümkün olmadığı veya tavsiye edilemediği durumlarda diğer kurumsal bakımlara kıyasla daha çok tercih edilebilir. Daha fazla bağımsızlık sağladığından, ergenler bazı durumlarda küçük grup bakımını aile temelli bakıma tercih edebilir fakat küçük yaşta ki çocuklara aile temelli bakım için öncelik verilmelidir.

EVLAT EDİNME: Evlat edinme çocuğun kalıcı olarak bir aileye

Kilit Eylemler: BMMYK ve ortaklar ne yapabilir

Hukuki ve Politik Çerçeve

- Alternatif bakıma ilişkin ilgili yasal mevzuat ve politikaları ortaya koymak ve uygun olduğu hallerde ilgi alanındaki çocukların ulusal bakım hizmetlerine erişimini savunmak.
- Alternatif bakım düzenlemelerini belirlemek, yönetmek ve izlemek için belirli standart ve usuller oluşturmak.

Bilgi ve Veri

- Örneğin, Yüksek Risk Belirleme aracı ve diğer tespit yöntemlerini kullanarak alternatif bakım ihtiyacı olan çocukların tespit edilmesi için bir ihtiyaç değerlendirmesi yürütmek. Özellikle hassas durumda olan gruplara vurgu yaparak (yani ayrı düşmüş kız çocukları, daha küçük refakatsiz çocuklar, çocukların aile reisi olduğu evler) ve bu çocuklara yönelik toplumun algısını anlamak.
- Herhangi bir alternatif bakım düzenlemesinden önce tüm refakatsiz ve ayrı düşmüş çocuklar için bireysel kayıt altına alınmalarını ve sistematik değerlendirmelerini (örneğin yüksek yarar değerlendirmesi) sağlamak. ProGres ve CPIMS gibi ilgili bilgi yönetim sistemleri düzenli aralıklarla güncellenmeli, izlenmeli ve analiz edilmelidir.
- Aile temelli ve kurumsal bakım düzenlemeleri dâhil mevcut topluluk bakım düzenlemelerini ayrıntılarıyla haritalandırmalıdır. Hangi alternatif bakım düzenlemelerinin kültürel olarak kabul edilebilir olduğu saptanmalıdır.

Koordinasyon

- Roller ve faaliyetleri açıkça belirleyerek alternatif bakım düzenlemelerine ilişkin önemli ulusal aktörler ve topluluk paydaşları ile koordinasyon sağlanmalıdır.
- Alternatif bakım programlarının dosya yönetim sistemiyle bağlantısı sağlanmalıdır. Refakatsiz ve ayrı düşmüş çocuklar için bakım planları psikososyal ve topluluk/akran desteği, eğitim, sağlık, beslenme, ailenin bulunması, gıda dışındaki yardım malzemeleri, koruma ve kalıcı çözümleri de göz önüne alınarak alternatif bakım çocuğun bütüncül ihtiyaçlarının parçası olarak değerlendirmelidir.
- Ulusal ve yerel makamların, çocuk yerleştirme düzenlemelerinin kurulması ve izlenmesinde ve yüksek yarar süreçlerinde (örneğin, yüksek yarar değerlendirme paneli) mümkün olduğunda dâhil edilmesi gereklidir.

İnsan ve Mali Kapasite

- Personel ve topluluk çalışanlarının ilgili kuruluşlar arası kılavuz ilkeler ve araçlarının (Acil Durumlarda Alternatif Bakım Araçları) yani sıra belirli BMMYK dosya yönetim araçlarına (Yüksek Yarar Değerlendirme Kılavuz İlkeleri) ilişkin eğitilmesi. Tespit ve sevklerin kolaylaştırılması için diğer sektörlerden personelin eğitilmesi.
- Mümkün olduğunda eğitim verilmiş ve hali hazırda mevcut olan koruyucu aile havuzunun oluşturulması; yine mümkün olduğunda bu aileler topluluk tarafından belirlenmelidir. Eğitim ve psikososyal destek yoluyla koruyucu ailelere süpervizyon ve destek sağlanmalıdır. Tecrübeli koruyucu ailelerin eğitim ve akran desteği yoluyla yeni koruyucu ebeveynlerin desteğine dâhil edilmesini teşvik etmek.

- İyi yönetilen alternatif bakım programları kaynak gerektirmektedir, örn. topluluk bakım yapılarının belirlenmesi, eğitim, vaka yönetimi, bakım düzenlemelerinin değerlendirilmesi, ev ziyaretleri ve izleme gibi.

Kaynak planlaması yapılırken kuruluşlar arası çocuk koruma standartlarını değerlendirin:

- Sosyal hizmet görevlileri 25 dosyadan fazlasıyla ilgilenmemelidir (eğer az eğitim almışlarsa daha fazla dosya verilmelidir);
- Çocukların akranları ile yakın ilişkiler geliştirmesini sağlamak için her bakımdan sorumlu kişiye en çok 8 çocuk (daha uzun dönemli bakım için daha az) verilmelidir.

Önleme ve Müdahale

- Topluluğun daha geniş bölümü ile bütünleşmesini sağlamak için topluluğun yardımı ile küçük grup bakımı geliştirilmelidir. Grup evlerinde yaşayan çocuklar normal mahalle faaliyetlerine dâhil edilmelidir. Örneğin, topluluk bağlarını ve ilişkilerini sürdürmek için çocuklar mümkün olduğunda yerel okullara gitmeli ve normal topluluk faaliyetlerine (inanç temelli gruplar, gençlik/topluluk grupları, spor ve yaratıcı faaliyetler vs.) katılmalıdır.
- Her bir koruyucu ailenin ihtiyaç duyduğu desteğin düzeyinin, iltimaslı destek algısı yaratmadan, topluluk içinde gönüllü ayrılma veya ayrımcılığa neden olmadan veya maddi nedenlerden koruyucu aile olmaya itmeden değerlendirilmesi ve sağlanan desteğin yaygınlaştırılması ve bütünleştirilmesi.
- Daha büyük yaşta gençler için alternatif bakım düzenlemelerine kendi kendilerinin yeterliliklerine, yetkinliğe ve üretken bir topluluk üyesi olarak katılmalarına hazırlığa yönelik tedbirler dâhil edilmelidir.
- Bireysel koruma ihtiyaçlarına bağlı olarak alternatif bakımdaki tüm çocukların düzenli aralıklarla sistematik bir şekilde izlenmesi ve takip edilmesi. İzleme, sağlanan bakımın kalitesini, sağlık ve eğitim dâhil hizmetlere erişimin yanı sıra çocuk koruma risklerini veya ayrımcılığı değerlendirmelidir.
- Refakatsiz ve ayrı düşmüş çocuklar için alternatif bakım düzenlemeleri ebeveynleri veya önceki bakımından sorumlu kişiler ile birleştirme ana hedefi beklenirken geçici olarak değerlendirilmelidir (kalıcı çözümler değerlendirilmesi dâhil). Yeniden birleştirme mümkün veya çocuğun yüksek yararına olmadığı uzun dönemli alternatif bakım düzenlemeleri ulusal usuller yoluyla resmileşmelidir.
- Refakatsiz ve ayrı düşmüş çocuklar tarafından tüm hizmetlerde çocuk dostu usullerin oluşturulması gerekmektedir. (bkz. Çocuk Dostu Usullere İlişkin Çocuk Koruma Bilgi Notu).

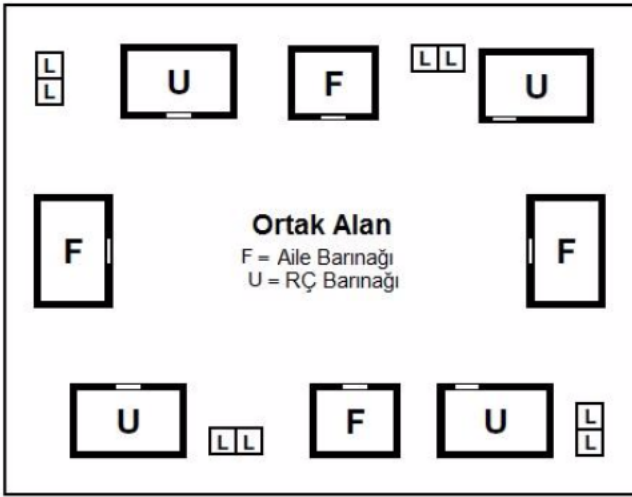
Savunuculuk ve Farkındalık

- İlgili alanındaki çocuklar için Devlet çocuk koruma sistemlerinde alternatif bakım düzenlemelerini tanıması ve çocuğun yüksek yararına olan durumlarda ulusal bakım düzenlemelerine erişimin savunulması.
- Koruyucu ailelerin potansiyel olarak ve kendiliğinden ortaya çıkmasını sağlamak için topluluk içinde farkındalık yaratılması. Örneğin "yılın koruyucu ailesinin" belirlenmesi veya özel sosyal etkinliklerin düzenlenmesiyle koruyucu aile katkılarının tanınması.

BMMYK Faaliyetleri: Sahadan örnekler

ETİYOPYA'da alternatif bakım ve kamp düzeni

Etiyopya'daki Shire operasyonunda son yıllarda her ay yaklaşık 100 refakatsiz çocuğun (RÇ) geldiği görülmüştür. Yüksek sayılar, küçük grup bakımı, aile üyeleri ile yeniden birleştirme dâhil aile temelli bakıma yerleştirilmesi gayretlerini bekleyen, çocuklar için son çare olarak kullanılmak durumunda kalmıştır.

Mai Aini mülteci kampının bir kısmının 1.000 refakatsiz çocuğu barındırmak için ayrılmasıyla kamp düzeni önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu kamp düzeni genel olarak mülteci topluluğunun "grup bakımındaki çocukları" daha çok uluslararası topluluk ve yerel makamların sorumluluğu olarak değerlendirmesiyle, daha fazla aile ve topluluk temelli çocuk koruma müdahalelerinin önüne geçmiştir. Bunun üstesinden gelmek için yeni açılan kamp için refakatsiz çocuklar sosyal etkileşimleri kolaylaştırmak için bütünleştirilmiş, birbirine bakan (birbiri ardına dizilen barınaklar yerine), kampın ortasında ortak alanı ile 8 barınak topluluğu arasında çocukları desteklemeyi kabul eden aileler ile çocuklarla yan yana yaşadıkları bir yerleşim düzeni tasarlanmıştır.

HİNDİSTAN'da alternatif bakım

Genişleyen Hindistan başkenti Yeni Delhi'de yaşayan yaklaşık 500 refakatsiz ve ayrı düşmüş çocuğun hassas durumlarını ve bakım düzenlemeleri ile genel koruma ortamlarına ilişkin ayrıntılı bilginin olmamasını göz önünde bulunduran operasyon ve ortaklar ortak bir ihtiyaç değerlendirmesi yürütmüştür. Ayrıntılı bir hazırlık aşamasının ardından, alternatif bakım ortamına odaklanmanın yanı sıra sağlık, eğitim, geçim kaynakları ve aile bireylerinin izlerinin sürülmesi ihtiyaçlarını içeren soruları kapsayan bir anket geliştirilmiştir. Çok disiplinli bir mülakat ekibi oluşturulmuş ve daha az çocuk koruma deneyimi olan personele eğitim verilmiştir. Yaş, cinsiyet ve çeşitliliğin gözetildiği sekiz gün boyunca 200'den fazla çocuk değerlendirmeye katılmayı kabul etmiş ve mülakata alınmıştır. Bulgular, sürecin sonunda iki odak grubu toplantısının yanı sıra mülteci çocuklar ile çalışan topluluktan kolaylaştırıcılar yoluyla mülteci topluluğuna sunulmuştur. Değerlendirmenin sonuçlarına göre çocukların %48'i mevcut bakım düzenlemesini mülteci topluluğu liderleri yoluyla bulmuştur ve

Acil Durumda Alternatif Bakım

Çocuklar için Alternatif Bakımın Uygun Kullanımı ve Koşullarına Dair Birleşmiş Milletler Kılavuz İlkeleri'ne (2007) göre acil durumlarda:

- Sosyalleşme ve gelişimin devamlılığını sağladığı için koruyucu aile dâhil çocuğun kendi topluluğu içinde bakımı teşvik edilmelidir.
- Büyük kurumlar ve uzun dönemli kurumsal bakım ile küçük çocuklar için herhangi bir tür kurumsal bakımdan genel bir kural olarak sakınılmalıdır.
- Kurumsal bakım aile temelli bakım geliştirilebilene kadar sadece geçici bir tedbir olarak kullanılmalıdır.
- Kalıcı veya uzun dönemli olarak geniş çocuk gruplarının bakımı için belirlenen yeni kurumsal bakım tesisler kurulmamalıdır.

Fakat yukarıda tanımlanan alternatif bakım düzenlemelerinden hiçbirinin uygulanabilir olmadığı istisnai koşullarda geçici kurumsal bakım sadece belirli koşullar altında değerlendirilebilir.

Çocuğun ailesinin bulunup bulunamayacağı ve çocukla yeniden birleştirilip birleştirilmeyeceğini belirlemek için tüm gayretlerin sarf edilmesi zaman gerektirdiğinden evlat edinme veya diğer kalıcı bakım türleri acil durum bağlamında tavsiye edilmemektedir.

Kentsel bağlamda YEMEN'deki alternatif bakım

Operasyon, topluluk güdümlü bir alternatif bakım sisteminin tasarlanmasında Aden, Yemen'deki Basateenin kentsel banliyösündeki mülteci liderleri ile yakın bir şekilde çalışmıştır. Ailenin birleştirilmesi ve aile benzeri alternatif bakım düzenlemelerine ek olarak akrabaları ile hemen birleştirilemeyen çocuklar için denetimli küçük bir grup evi düzenlemesi uygulanmıştır. Küçük grup evleri topluluk liderleri tarafından belirlenen ve çocuklar üzerinde resmi bir denetim rolü oynamayı kabul eden ailelere komşu olacak şekilde kiralanmıştır. Alternatif bakım düzenlemelerindeki her çocuğa, çocuk koruma ortakları ve topluluk erişim görevlileri tarafından yapılan düzenli ev ziyaretleri ile yüksek yarar değerlendirilmesi yapılmıştır.

Ayrıntılı bilgi için:

Refakatsiz ve Ayrı Düşmüş Çocuklara Dair Kuruluşlar Arası Çalışma Grubu(2013)Acil Durumlarda Alternatif Bakım Aracı:<http://goo.gl/QRzaEU>

BM Çocukların Alternatif Bakımına Dair Kılavuz İlkeler:<http://goo.gl/4egUup>

BMMYK(2008),Çocuğun Yüksek Yararının Belirlenmesine İlişkin Kılavuz İlkeler:<http://goo.gl/Y3a3vk>

BMMYKveUluslararası Kızıl Haç(2011),Çocuğun Yüksek Yararının Belirlenmesine İlişkin BMMYK Kılavuz İlkelerinin Uygulanmasına Dair Saha El Kitabı:<http://goo.gl/XAxsQL>

UNICEF(2007),Kayıp olanlar,doğumdan beş yaşa kadar ayrı düşmüş çocuklar için acil durum bakımı ve ailenin izinin sürülmesi:<http://goo.gl/fkr1Yr>

değerlendirmeye katılanların %89'u mevcut bakım düzenlemelerinde güvende hissettiğini belirtmiştir.

BMMYK Cenevre,Ocak2014